

Bemærkninger til forslaget

Forfatterretten opstod oprindelig, da bogtrykkerkunsten vandt indpas som noget nymodens. Takket være indflydelsesrige pressionsgrupper med ordet i deres magt har forfatterretten bredt sig ganske uhyrligt. Udviklingen er nu resulteret i et ophavsretssystem, som under nutidens tekniske forhold er stærkt generende for samfundets trivsel. Mens ingen har drømt om, at den asfaltarbejder, der har været med i et vejbyggeri, skulle kunne kræve afgift, hver gang en trafikant passerer hen over den pågældende vej, har åndsarbejderne – til dels på internationalt plan – trumfet igennem, at de kan få deres arbejde betalt et væld af gange. Dette bevirker naturligt, at deres arbejder ikke bliver nær så udbredte, som de ellers ville have været. Mange brugere afskrækkes fra at benytte såkaldte åndsværker, når der skal betales ekstra. Da mange ophavsmænds mest betydelige interesse består i at få værket udbredt mest muligt, virker ophavsretsreglerne således ofte mest generende for ophavsmændene selv.

Nutidens tekniske udvikling var ikke forudiskonteret, da ophavsretsinteresseorganisationsrepræsentanter og begrebsjuristeridyrkere nærmere fik udviklet ophavsretten til dens nuværende monstrøse omfang. Det beror derfor ikke på nogen saglig samfundsmæssig afvejning, at vi har de generende systemer for eksempel vedrørende fotokopieringsteknikkens anvendelse, avisudklipskolportering, brugen af båndoptagere, EDB-programmører, udsendelse af dåsemusik på hoteller, i stormagasiner og på arbejdspladser, variationsbred undervisningstilrettelæggelse, genudsendeshonorarsystemet og begrænsninger i søfolks, grønlanderes og andres muligheder for at udnytte kassettefjernsyn eller kabel-TV. Tilsvarende juridisk pindehugeri er årsagen til, at TV og radio har vanskeligheder med at få transmitteret de skatteyderbetalte forestillinger på Det kgl. Teater, de traditionelle tre landsdelsscener og de yderligere teaterforestillinger, der gror op på grundlag af offentlig støtte. TV-satelitælden er teknisk lige om hjørnet, men dette folkehverdagskæmpefremskridt kan sinkes i årevis af ophavsrettsnørklerier. Hele videobran-

chens reaktion over for såkaldte »pirater«, herunder plejehjem, sygehuse og undervisningsanstalter, taler sit uhyggelige sprog om, hvordan ophavsretten misbruges i Johan Schlüter-foreningen og andre bagstræveres samfundsfremskridtsforhindrende korstog.

Landscentralen for Undervisningsmidler sletter hver år for tusindvis af kroner TV og radioudsendelser produceret for Danmarks Radio for undervisningsministeriet. Ikke fordi udsendelsernes indhold ikke længere kan bruges til undervisning, men fordi de ophavsretlige regler forhindrer, at de bruges længere.

Reglerne siger, at bånd skal slettes efter fire år. Torben Ferslov Andersen oplyser herom til Politiken for 30. april 1982: »Det tager normalt 2-3 år, før et program er nået igennem til brugerne. Når så læreren har fået indøvet programmet og har konstateret, at det kan bruges, skal det slettes.

Men sagen er endnu mere vanvittig. Mange af de pågældende programmer er slet ikke produceret herhjemme. De er lavet i udlandet og bearbejdet, såkaldt versioneret. Men når et sådant program er blevet »versioneret«, følger det ophavsretsreglerne.

Men disse programmer er tilgængelige på andre måder. Måske har de været udsendt over svensk TV. Når så den lokale skolecentral har slettet båndet med den pågældende udsendelse, kan den bare ringe til et forlag i Sverige, der straks kan levere den samme udsendelse på svensk.«

I lederen fra Jyllands-Posten den 25. marts 1982 hed det bl.a.:

»Den danske afdeling af det internationale forbund til beskyttelse af komponisters og tekstforfatteres rettigheder ved offentlig fremførelse af deres værker – i daglig tale kaldet KODA – har fundet ud af, at der bør betales afgift, hvis man ved et offentlig arrangement afsynger sådanne tekster og melodier, der findes for eksempel i højskolesangbogen.

Det finder Foreningen af Folkehøjskoler i Danmark mærkværdigt, eftersom foreningen allerede har betalt afgift ved udgivelsen af højskolesangbogen.